

«Mottakernavn»
«KONTAKT»
«Adresse»
«Postnr» «Poststed»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Hedda Lærum Starck, 37 01 75 88

Tillatelse til utfylling med sand og skjellsand ved flere eksisterende badeplasser i Kristiansand kommune

---

Statsforvalteren i Agder gir Kristiansand kommune tillatelse til å fylle ut sand og skjellsand ved 26 lokasjoner i Kristiansand kommune. Tillatelsen er gitt på visse vilkår med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Vi fatter samtidig vedtak om saksbehandlingsgebyr.

Vedtakene kan påklages innen tre uker.

Vi viser til søknad av 27.02.2024 om utfylling av sand og skjellsand i sjø ved flere lokasjoner i Kristiansand kommune, vedlegg til søknaden og annen kommunikasjon i saken.

1 Vedtak

1.1 Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Agder gir Kristiansand kommune tillatelse til å fylle ut sand og skjellsand ved 26 strender i Kristiansand kommune. De aktuelle strendene, mengden sand/skjellsand som kan fylles ut, samt planlagt intervall for gjentakende utfyllinger, er oppsummert i den vedlagte tabellen. Vilkår til tillatelsen er vedlagt dette brevet.

Tillatelsen gjelder i ti år fra dags dato. Vi stiller vilkår om kartlegging og overvåkning av utbredelse og tilstand for ålegras ved enkelte av strendene, som må oversendes til Statsforvalteren før hver påfylling.

Tillatelsen er gitt etter forurensningsloven § 11, jf. § 16

1.2 Vedtak om saksbehandlingsgebyr

Kristiansand kommune skal betale et gebyr for Statsforvalterens saksbehandling, jf. varsel om gebyr i brev av 19.03.2024. Gebyret fastsettes til kr 44 300 (sats 6). Vi gjør oppmerksom på at beløpet er noe høyere enn varslet grunnet nye gebyrsatser fra 01.07.2024.

Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften § 39-4. Miljødirektoratet vil ettersende

faktura med innbetalingsblankett. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

2 Kort om bakgrunnen for saken

Kristiansand kommune søker om tillatelse til å fylle ut sand og skjellsand ved 26 allerede eksisterende sandstrender i Kristiansand kommune.

Formålet med tiltakene er å tilrettelegge for bading og rekreasjon. Metoden for påfylling av sand/skjellsand vil være ved bruk av lastebil fra land der dette er mulig, og ellers pumping med slange fra båt/lekter. Arbeidene planlegges gjennomført i perioden 1. januar til 15. mai. Kommunen opplyser i søknaden at alle strendene er avsatt til formålet gjennom enten reguleringsplan eller kommuneplan.

De ulike lokasjonene varierer bl.a. med tanke på areal, hvorvidt strendene ligger ved sjø eller ferskvann, mengden masser som skal utfylles og hvorvidt strendene er naturlige eller ikke. I databasen Naturbase er det registrert forekomster av viktige naturtyper i nærheten av flere av strendene. For de spesifikke detaljene for hvert enkelt tiltak, viser vi til Tabell 1 i Vedlegg 1, som har blitt oppdatert iht. Statsforvalterens funn av naturforekomster i de aktuelle områdene.

2.1 Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Statsforvalteren vurderer tillatelse til tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning, og eventuelle vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltakene sammenholdt med fordeler og ulemper tiltakene for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad de omsøkte tiltakene er akseptable sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om bl.a. kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning, legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

2.2 FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. FNs bærekraftsmål ble vedtatt høsten 2015 og består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. De handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig.

Norge er forpliktet til å jobbe for at verden når målene innen 2030. Regjeringens plan for å nå bærekraftsmålene i Norge er lagt frem i Meld. St. 40 (2020-2021) «Mål med mening».

3 Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Tiltak i sjø som medfører bevegelse i sediment, påvirker det akvatiske miljø på flere måter. Virkningene varierer avhengig av bl.a. mengde og hvilke masser det dreier seg om, når, hvor og hvordan tiltak gjennomføres, samt innholdet av miljøgifter i massene. De viktigste konsekvensene av slike tiltak er partikkelspredning og tilslamming av nærliggende områder, samt endring og forringelse av habitat til vannorganismer. Dersom sedimentene er forurenset, kan også forurensning spres. Vi har vurdert det ovennevnte i det som følger.

3.1 Forurensning i området

Det er ikke tatt sedimentprøver i forbindelse med de omsøkte tiltakene. I Miljødirektoratets database Vannmiljø har vi funnet få sedimentprøver som er tatt i umiddelbar nærhet til de aktuelle strendene. Et unntak er i Olavssundet ved Kapelløya, der det blant annet er påvist en rekke PAH-er i tilstandsklasse IV (dårlig), jf. Miljødirektoratets veileder M-608 (Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota – revidert 30.10.2020). Gjennom Vannmiljø fremgår det at flere områder langs kysten av Kristiansand inneholder forurensete sedimenter, og vi anser det som sannsynlig at det finnes miljøgifter ved flere av de aktuelle strendene.

Mange miljøgifter er hydrofobe og binder seg til silt, leire og organisk materiale (partikkelbunden forurensning). Dersom sediment blir forstyrret f.eks. som følge av tiltak i sedimenter, kan slike partikler lett virvles opp. Oppvirvling kan medføre frigjøring av miljøgifter som da kan bli mer biotilgjengelige for vannlevende organismer. I tillatelser til lignende tiltak er det vanlig at Statsforvalteren stiller vilkår om bruk av siltgardin.

Ettersom utfyllingene skal gjøres ved allerede eksisterende sandstrender, og ettersom sand ikke virvles opp i like stor grad som f.eks. leire, mudder og silt, vurderer vi at det er liten risiko for at det vil oppstå betydelig oppvirvling av stedege masser. Tiltakene er dessuten begrensede i omfang, og sanden/skjellsanden skal i stor grad legges på land og i grunne, skjermede områder. Vi vurderer at det er lav risiko for oppvirvling og spredning av partikler til områder utenfor tiltaksområdet, og stiller derfor ikke vilkår om siltgardin.

3.2 Biologisk mangfold og fremmede arter

Ifølge søknaden skal det benyttes sand eller skjellsand til utfylling, avhengig av lokasjonen. Ved utlegging av sand endres de naturlige bunnforholdene i området. Dette kan påvirke det biologiske mangfoldet negativt.

I databasen «Naturbase» er det registrert ålegrasforekomster i nærheten av flere av tiltaksområdene, jf. Tabell 1 i Vedlegg 2. Fordi ålegras driver fotosyntese, er denne naturtypen sensitiv for tilslamming som hindrer sollys fra å treffe planten. Ålegrasenger er viktige naturtyper preget av stor artsrikdom og er en av grunnpilarene i næringsgrunnlaget for marine arter som fisk og fugl. Disse naturtypene er under stort press fra både små og store tiltak i strandsonen.

Det er kjent at forflytting av sand/skjellsand medfører risiko for spredning av uønskede arter. Sanden/skjellsanden som brukes til etablering eller vedlikehold, er som regel hentet fra et annet sted enn der den legges ut. Sanden/skjellsanden kan inneholde fremmede arter som kan påvirke eller ta over for naturlig plante- og dyreliv. Ved etablering og vedlikehold av sandstrender er det en fordel at sanden som skal benyttes er stedege, dvs. med opphav i nærheten av tiltaksområdet. I tillegg bør sanden ha en farge som passer med naturtilstanden i området. Vi stiller vilkår om at sanden/skjellsanden skal hentes fra lovlig uttak og at massene skal kontrolleres for fremmede arter, jf. vilkår 3.

3.3 Kartlegging av spredning av sandpartikler og utbredelse av ålegrasenger

Kristiansand kommune søker om tillatelse til å fylle på strendene gjentatte ganger, med 5-20 års mellomrom. Dette indikerer at sanden er forventet å forsvinne/vaskes ut fra tiltaksområdene over tid. Etter flere påfyllinger vil det være mye sand som er tilført området, og vi mener det er nødvendig med kunnskap om hvordan dette kan påvirke marine/akvatiske arter og natur, og særlig de tilgrensende ålegrasengene.

Vi stiller vilkår om at Kristiansand kommune gjennomfører kartlegginger av utbredelsen og tilstanden til ålegrasengene ved Karistranda og Møvigstranda, Hummerviga, Høllesanden, Kapelløya, Kuholmen v/ Rivenes, Storenes og Trossestien, jf. vilkår 2. Videre kartlegginger må også undersøke hvor det blir av den tilførte sanden, samt om tilførsel av sand/skjellsand har andre utilsiktede effekter på naturen i området. Denne informasjonen skal oversendes til Statsforvalteren i god tid før hver utfylling. De første kartleggingene av ålegrasforekomster må oversendes før første utfylling gjennomføres.

3.3 Tidsrom for gjennomføring og tillatelsens gyldighet

En hovedregel er at tiltak i sjø ikke tillates i perioden fra 15. mai til 15. september av hensyn til plante- og dyreliv, friluftsliv og rekreasjon. I denne perioden er også den biologiske produksjonen i vannmassene stor, og det er ikke ønskelig med negativ påvirkning av vannmassene. Vi fraviker ikke hovedregelen i det aktuelle tilfellet, jf. vilkår 8.

Statsforvalteren forstår behovet for regelmessig påfylling ved de aktuelle strendene. Samtidig er det nødvendig å lære mer om hvordan regelmessige utfyllinger påvirker det omkringliggende økosystemet. Det er usikkerhet knyttet til hvordan gjentatt sandpåfylling vil påvirke naturmangfoldet, spesielt ved økologiske nøkkelområder, som ålegrasenger. Basert på disse vurderingene, har vi besluttet at tillatelsen gjelder for ti år i første omgang. Kristiansand kommune har anledning til å søke om en eventuell forlengelse av tillatelsen. En slik søknad burde foreligge i god tid før utgangen av gjeldende tillatelse.

3.4 Naturmangfoldloven

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 8. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Statsforvalteren har bl.a. lagt følgende databaser til grunn for vurderingen: Naturbase, Artskart og Vann-nett. Ut fra det ovennevnte anser vi at kravet til kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig ivarett.

Når det gjelder effekter av påvirkningen, er miljøkonsekvenser av utfylling med sand/skjellsand i sjø godt kjent gjennom erfaringer fra lignende tiltak. Det er imidlertid noe usikkerhet knyttet til effekten av tilførte masser over tid, særlig siden det er registrert viktige naturverdier tilgrensende tiltaksområdet. Vi har derfor lagt vekt på «føre-var-prinsippet», jf. naturmangfoldloven § 9 og stilt vilkår vi mener er tilstrekkelige for å sikre nødvendig informasjon i forbindelse med håndtering av usikkerhet knyttet til tiltakenes miljøkonsekvenser.

Et tiltaks påvirkning på økosystemet skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. Gitt at tiltakene gjennomføres i henhold til vilkårene i tillatelsen vurderer vi at det er usannsynlig at de vil gjøre uakseptabel skade på naturmangfoldet på kort sikt. Vi forventer likevel at tiltakene kan medføre kortvarig forringelse av vannmassene lokalt.

Ifølge naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Vilkår om krav til massenes egenskaper og innskrenket tidsperiode for gjennomføring av tiltaket er eksempler på dette. Videre sier naturmangfoldloven § 12 at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

3.5 Vannforskriften

I databasen Vann-Nett er det registrert forurensning i flere av de aktuelle vannforekomstene. Vannforekomster som har blitt kategorisert med dårlig kjemisk tilstand inkluderer Vestergapet-indre, Hundsfjordfjorden, Høllundfjorden, Østergapet-indre, Kristiansandsfjorden-indre havn og Østergapet-ytre. Miljøgiftene som forringer disse vannforekomstene er vanligvis PAHer, TBT og kvikksølv. For flere av vannforekomstene mangler det data om kjemisk tilstand. Dette gjelder Bråvann, 3. stampe, Tretjønn, Øvre Jegersbergvann, Gillsvann, Randøysund-indre og Hestevannet. De aktuelle vannforekomstene, deres forurensningsgrad og tilhørende strender, er oppsummert i Tabell 2 i Vedlegg 2.

De omsøkte utfyllingene er relativt små og berører kun en begrenset del av vannforekomstene. Etter vår vurdering er det rimelig å anta at tiltakene ikke vil forringe miljøtilstanden i vannforekomstene i nevneverdig grad eller ha innvirkning på hvorvidt vannforekomstene når sine miljømål eller ikke, jf. vannforskriftens § 4. Denne vurderingen forutsetter at tiltakene gjennomføres i samsvar med tillatelsens vilkår. Vannforskriftens § 12 kommer dermed ikke til anvendelse i det aktuelle tilfellet.

3.6 Konklusjon

De omsøkte tiltakene er relativt små og avgrensede i tid, selv om det er snakk om gjentatte utfyllinger. Statsforvalteren gir tillatelse til tiltakene på vilkår som er stilt for å minimere negative konsekvenser på naturmangfoldet, samt for å øke kunnskapen om tiltakenes naturpåvirkning. Tiltaksområdene er offentlige badestrender, og vi anser derfor at tiltakene har betydelig samfunnsnytte for rekreasjon og friluftsliv.

Forutsatt at tiltakene gjennomføres i henhold til de fastsatte vilkårene, mener vi at de sannsynligvis ikke vil føre til uakseptable miljøpåvirkninger, herunder påvirkninger på naturverdiene i tiltaksområdene, og forringelse av vannforekomstene. I denne sammenheng viser vi særlig til vilkår 2 om kartlegging av naturpåvirkning, samt innskrenket tidsperiode for tiltaksgjennomføring jf. vilkår 8. Begrunnelsen for vilkårene i tillatelsen er i samsvar med FNs bærekraftsmål 14 Livet i havet, som bl.a. handler om å redusere havforurensning.

Tillatelsen gis på grunnlag av opplysninger i søknaden av 27.02.2024 og vedlegg til den.

4 Saksgang

Statsforvalteren sendte den 19.03.2024 søknaden på høring til aktuelle myndigheter og berørte parter. Vi har mottatt syv innspill som er oppsummert under.

Elkem ASA, 21.03.2024:

Elkem ASA skriver at de ikke har noen innvendinger mot sandpåfylling ved Fiskåvann, samt at de ikke kjenner til naturkvaliteter som vil bli berørt av tiltaket. De skriver også at tiltaket vil være positivt for dem som benytter seg av strendene.

Norsk Maritimt Museum, 05.04.2024:

Norsk Maritimt Museum skriver at utfylling i sjø og vann er inngrep som er egnet til å skade kulturminner under vann, dels ved tildekking, dels også indirekte ved erosjon som følge av endrede strømforhold, endringer i bevaringsklima og destabilisering av bunnsedimenter. De finner det nødvendig å gjennomføre arkeologiske registreringer ved et utvalg av de berørte lokalitetene før de kan gi en endelig uttalelse til søknaden, jf. kml §§ 9, 10. Hensikten med registreringen er å oppfylle tiltakshavers undersøkelsesplikt ift. eventuell konflikt mellom tiltakene og kulturminner i vann. De skriver at registreringene tidligst kan gjennomføres i mai/juni 2024 og ber tiltakshaver, Kristiansand kommune, ta kontakt for nærmere avtale om tidspunkt og budsjett for gjennomføringen av dette.

Kystverket, 08.04.2024:

Kystverket skriver at de ikke har noen vesentlige merknader til Statsforvalterens behandling av søknaden etter forurensningsloven.

Jon Matre, 16.04.2024:

Jon Matre skriver at han, som nabo til Paradisbukta på Andøya, har et sterkt ønske om at tiltaket gjennomføres. Han skriver videre at stranda er en populær badeplass som må vedlikeholdes med regelmessig etterfylling av sand for å unngå at det utvikles gjørmebunn og at bukta blir ubrukelig som badested.

Høietun Velforening, 17.04.2024:

Høietun Velforening skriver at de ser med glede på tiltaket ved Hestevann. De spør samtidig om det er mulig og også fylle ut sand ved en annen strand, Wergelandsbukta, ved Hestevann.

Agder fylkeskommune, 24.04.2024:

Agder fylkeskommune skriver at omdisponering av masser kan være problematisk, ettersom ukjente kulturminner kan tildekkes eller forstyrres. De påpeker at det er flere eksempler på at omdisponerte masser har inneholdt funn fra opprinnelsesstedet, og at dette også gjelder kunstige strender. De påpeker at Norsk Maritimt Museum (NMM) er ansvarlig for forvaltning av kulturminner under vann i Sør-Norge, og at NMM har bedt Kristiansand kommune om å kontakte dem for å avtale undersøkelser ved enkelte av strendene. Fylkeskommunen vil ikke kreve arkeologiske undersøkelser på land, men minner om meldeplikten. De peker ut eksempler på steder der det kan gjøres arkeologiske funn (3. Stampe, Kapelløya, Hummervika og Torvesanden) i forbindelse med de planlagte tiltakene. Agder fylkeskommune skriver også at utlegging av sand i vann eller vassdrag kan forringe produksjonsmuligheter for fisk og andre vannlevende organismer, og krever tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag (FOR-2004-11-15-1468). De påpeker at anleggsfasen vil medføre midlertidig partikkelspredning, og at det bør stilles krav om at tiltaket skal utføres på lav vannføring og så skånsomt som mulig. Fylkeskommunen skriver at dersom Statsforvalterens behandling etter forurensningsloven ivaretar hensynet til fisk i tilstrekkelig grad, vil de ikke kreve ytterligere behandling etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. De skriver at det likevel kan være nødvendig å behandle saken etter landbruksveiforskriften.

Fiskeridirektoratet, 24.02.2024:

Fiskeridirektoratet skriver at søknaden framstår noe mangelfull, og bl.a. er svært knapp om hva slags masser som ønskes brukt, samt hvor de skal hentes fra. De skriver at oversiktskartet ikke tydelig viser hvor sandstrendene befinner seg. Deres vurdering av konsekvensene av omsøkt utfylling med sand er derfor i stor grad generell, og gjelder uansett kun for sjøområdene. Videre skriver de at utfylling av masser i sjø berører marinbiologiske forhold og at arealbeslag av utfylling svært sannsynlig gir tap av marin natur. Fiskeridirektoratet skriver at det er svært negativt om viktige naturverdier ødelegges eller om miljøgifter spres eller slippes ut i miljøet, hvor de kan akkumulere i

næringskjeden. Fiskeridirektoratet vurderer utfylling i sjø som lite ønskelig siden produktive gruntvannsområder er betydningsfulle i økologisk sammenheng. Generelt anbefaler de ikke å bruke skjellsand ettersom uttaksområdet vil påvirkes negativt, samt at skjellsand lett spres til andre områder. De understreker at eventuelle tiltak må gjøres skånsomt, at utfyllingsmassene må være rene, og at det må gjøres tiltak for å forhindre spredning av miljøgifter, fremmede arter og forurensning. De ber også om at det gis vilkår om kartlegging og overvåkning av utbredelse og tilstand for ålegras, og at tilstanden til ålegrasforekomstene vurderes før hver påfylling.

5 Endring og omgjøring

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endringen ønskes gjennomført. Statsforvalteren kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelsen og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake med hjemmel i forurensningsloven § 18.

6 Ansvarsforhold og behandling av andre myndigheter

Dette vedtaket er gjort med bakgrunn i det vi i dag vet om områdene. Tiltakshaver, Kristiansand kommune, er ansvarlig for at utfyllingene gjennomføres i henhold til vilkårene i tillatelsen. Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver fra ansvaret for innhenting av tillatelse etter annet lovverk eller fra berørte grunneiere og rettighetshavere m.m. I denne sammenheng vil vi minne om at Kristiansand kommune må avklare behovet for kartlegging av kulturminner under vann med Norsk Maritimt Museum, som er riktig myndighet for å avgjøre dette. Vi minner også om meldeplikten til Norsk Maritimt Museum ved eventuelle funn av kulturminner under anleggsarbeidene.

Tiltakshaver er selv ansvarlig når det gjelder andre brukerinteresser som kan bli berørt. Vi forutsetter at privatrettslige forhold er avgjort før tiltaket finner sted.

Brudd på vilkår i en tillatelse kan medføre straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

7 Erstatningsansvar og klageadgang

Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver eller anleggseier for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jf. bl.a. §§ 10 og 17 i forurensningsloven.

Kristiansand kommune og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket om tillatelse og på vedtaket om saksbehandlingsgebyr (gebyrsatsen). En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme frem.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren i Agder.

Med hilsen

Veronica Skjævestad (e.f.)
seksjonsleder

Hedda Lærum Starck
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1: Vilkår for tillatelse
- 2 Vedlegg 2: Strender i Kristiansand, oversikt

Mottakere:

KRISTIANSAND KOMMUNE	Postboks 4	4685	NODELAND
Norsk Maritimt Museum	Postboks 720 Skøyen	0214	OSLO
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
FISKERIDIREKTORATET	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
KYSTVERKET	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
NATURVERNFORBUNDET I AGDER	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
JUVENTE	Torggata 1	0181	OSLO
ELKEM ASA	Postboks 334 Skøyen	0213	OSLO
MILJØDIREKTORATET	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Wenche Stenersen Økland	Bergtoras Vei 1	4633	Kristiansand S
Grete L Hennig-Olsen	Grønnehaven 14	4623	Kristiansand S
Johan Hennig-Olsen	Grønnehaven 14	4623	Kristiansand S
Nils Martin Engebretsen	Andøysløyfen 127	4623	Kristiansand S
Inger J F Engebretsen	Andøysløyfen 127	4623	Kristiansand S
Jon Kristen Ugland	Andøysløyfen 125	4623	Kristiansand S
Unni Brekka Ugland	Andøysløyfen 125	4623	Kristiansand S
Jon Børkje Matre	Andøysløyfen 123	4623	Kristiansand S
Solrun Vik	Andøysløyfen 123	4623	Kristiansand S
Ivar Topstad	Andøysløyfen 121	4623	Kristiansand S
Ragnhild H Nilsen Topstad	Andøysløyfen 121	4623	Kristiansand S
Barbro Svendsen	Andøysløyfen 119	4623	Kristiansand S
Svein Erik Svendsen	Andøysløyfen 119	4623	Kristiansand S
Øyvind Økland	Bergtoras Vei 1	4633	Kristiansand S
Nina Gisken Brekke	Bergljots Vei 25	4633	Kristiansand S
Wenche Irene Hamre	Bergljots Vei 27	4633	Kristiansand S
Hege Aarli Klem	Bergljots Vei 21	4633	Kristiansand S
Knut Henning Klem	Bergljots Vei 21	4633	Kristiansand S
Bjørg Nina Marki Erichsen	Bergljots Vei 23	4633	Kristiansand S
Hans Petter Erichsen	Bergljots Vei 23	4633	Kristiansand S
Kitty Else K Hermansen	Gimlekollen 12	4633	Kristiansand S
Arne Bjørge Langemyr	Kjøita 22 B	4630	Kristiansand S
Milly Langemyr	Bispegtra 16	4632	Kristiansand S
Hendrik Benedikt Janitz	Gillsveien 14	4633	Kristiansand S
Helge Ragnar Buene	Justnesveien 32	4634	Kristiansand S
Ingunn Godtfredsen	Gillsveien 16	4633	Kristiansand S
Judith Elisabeth Sordal	Gillsveien 18	4633	Kristiansand S
Erik Olsen	Dalsveien 5	4634	Kristiansand S
Kenneth Fladen			

KAGEMO INVEST AS	Østre Strandgate 46	4610	KRISTIANSAND S
MOSBY INDREMISJON	c/o Jarle Haugland Ravnåsveien 2C	4619	MOSBY
Marianne Coward	Kystveien 370	4639	Kristiansand S
Gunnar Mikael Coward	Kystveien 370	4639	Kristiansand S
Egil Otto Torgersen	Farmoveien 496	4520	Lindesnes
Eivind Andresen Frustøl	Kystveien 376	4639	Kristiansand S
Camilla Elise A Frustøl	Kystveien 376	4639	Kristiansand S
Tore Torkildsen	Høietun 28	4619	Mosby
Nils Johan Stølen	Høietun 30	4619	Mosby
Turid Venke T Stølen	Høietun 30	4619	Mosby
Von Zernichow Ragnhild T	Høllesanden 9 B	4640	Søgne
Bjørn Dagfinn Tveit	Høllesanden 11	4640	Søgne
Eli Synnøve Tveit	Høllesanden 11	4640	Søgne
Kenneth Øidne Hausvik	Høllesanden 15	4640	Søgne
Marie Insam Try	Høllesanden 15	4640	Søgne
Morten Opsahl	Helgøya 27	4644	Søgne
Brit Mona Ertzeid Opsahl	Helgøya 27	4644	Søgne
Bernt Christian Brun	Gulleråsveien 31 D	0779	Oslo
Kristin Julie Jebsen	Eikeviken 26	5043	Bergen
Julie Brun Bjørkheim	Skedsmogata 18	0655	Oslo
Sebastian Brun Bjørkheim	Sundts Veg 50 C	5221	Nesttun
Merete Jebsen Ågotnes	Træna 20	5363	Ågotnes
Anne Helene Wirsching	Høllesanden 21	4640	Søgne
Maren Berner	Høllesanden 23	4640	Søgne
Eva Marie Bentsen	Høllesanden 25	4640	Søgne
Trine Elsebeth Nilssen	Høllesanden 27	4640	Søgne
Anne-Lise Brodersen	Høllesanden 29	4640	Søgne
Jørgen Korsvik	Vikersundgata 4 B	3370	Vikersund
Line Therese Bohne	Korsviktoppen 20	4638	Kristiansand S
Christian Bohne	Korsviktoppen 20	4638	Kristiansand S
Åsa Grønningsæter Aglen	Strandåsen 31	4638	Kristiansand S
Halvard Aglen	Strandåsen 31	4638	Kristiansand S
Berit Marie Færden	Korsviggrenda 10	4638	Kristiansand S
Dag Øyulf Vige	Nordtjønneveien 2	4620	Kristiansand S
Silje Hæraas	Beinestadsvingen 29	4638	Kristiansand S
Siv Kristin Sællmann	Kuholmsveien 54 B	4631	Kristiansand S
Kjetil Stangenes	Knausveien 8	4630	Kristiansand S
Rune Stangenes	Prestvikveien 3	4631	Kristiansand S
Lise Matre Wulff	Sumatraveien 29	4623	Kristiansand S
Ronny Matre Wulff	Sumatraveien 29	4623	Kristiansand S
Åse Marit Tjelland Larsen	Holbergs Gate 1 A	4608	Kristiansand S
Arild Storm Larsen	Holbergs Gate 1 A	4608	Kristiansand S
Markus Brun Bjørkheim	St N, Us-22213 Arlington, Usa	6593	29Th

Vedlegg 1

Vilkår til tillatelse til utfylling av sand/skjellsand ved flere strender i Kristiansand kommune

1. Det kan fylles ut sand/skjellsand ved de 26 lokalitetene i Kristiansand kommune som er listet i Tabell 1 i Vedlegg 2. Frekvensen for påfylling for hver enkelt strand er spesifisert i tabellen. Arealet som blir berørt av hver enkelt utfylling skal ikke overstige arealet som er spesifisert i den samme tabellen.
2. Før første påfylling, og deretter før videre påfyllinger, skal Kristiansand kommune kartlegge de omkringliggende ålegrasengenes tilstand og utbredelse ved Karistranda, Møvigstranda, Hummerviga, Høllesanden, Kapelløya, Kuholmen v/ Rivenes, Storenes og Trossestien.

Videre kartlegginger må også undersøke hvor det blir av den tilførte sanden, samt om tilførsel av sand/skjellsand har andre utilsiktede effekter på naturen i områdene.

Kartleggingen skal oversendes til Statsforvalteren i god tid før hver utfylling.

3. Utfyllingsmassene skal være sand eller skjellsand som er hentet fra lovlig uttak. Massene må være rene og kontrollert for fremmede arter. Sanden/skjellsanden skal ha en farge som passer med naturtilstanden i området.
4. Det skal utføres visuell kontroll med partikkelspredning i vannmassene rundt tiltaksområdene. Kontrollen skal gjennomføres før arbeidene starter samt under arbeidene. Kontrollen skal gjennomføres med jevne mellomrom og loggføres. Fotodokumentasjon på partikkelkontroll skal legges ved årsrapporten, jf. vilkår 9. Ved synlig partikkelspredning må arbeidet stanses og avbøtende tiltak iverksettes.
5. Arbeidet skal utføres på en slik måte at det i minst mulig grad volder tilslamming av vannmasser og strandområder. Tiltakene bør utføres ved lav vannføring der det er mulig, og må utføres så skånsomt som mulig. Dersom det oppstår utilsiktede forurensningssituasjoner eller brukerkonflikter, skal arbeidet stanses, korrigerende tiltak gjennomføres og Statsforvalteren varsles.
6. Tiltakshaver har ansvaret for å orientere entreprenør som skal gjennomføre arbeidene, om de vilkår som gjelder. Den som utfører arbeidet, skal kunne fremlegge kopi av denne tillatelsen på arbeidslokaliteten, inntil tiltaket er avsluttet.
7. Minimum én uke før tiltakene iverksettes skal det gis beskjed til Statsforvalteren om dato for oppstart, samt hvem som er ansvarlig entreprenør. Dette skal varsles på e-post til sfagpost@statsforvalteren.no.
8. Tiltakene skal ikke foregå i tidsrommet fra 15. mai til 15. september.

9. Statsforvalteren skal motta årsrapporter som beskriver tiltakene som ble gjennomført foregående år. Fristen for oversendelse av årsrapportene er 31. januar. I rapportene skal det dokumenteres at vilkårene som er gitt i tillatelsen, er overholdt. Eventuelle avvik skal begrunnes.
10. Tillatelsen er gjeldende i ti år f.o.m vedtaksdato.

Vedlegg 2.

Tabell 1: Oversikt over lokaliteter med tilhørende opplysninger.

gnr./bnr.	Plassering/navn	Areal (m ²)	Sjø (S)/ Ferskvann (F), Naturlig (N)/ Kunstig (K)	Mengde sand (m ³) som skal fylles på	Påfyllingsfrekvens, år	Kjente naturverdier i området	Krav om kartlegging
7/108, 7/20	Karistrand Møvigstranda	200	Karistranda: S, K – 1970 Møvigstranda – S, N	20	5	«Lokalt viktig» ålegrassamfunn i Nesebukta.	JA
14/1868	Fiskåvann	146	F, K – etablert 1995	20	5	Berører ikke kjente naturverdier	
28/514	Torvesanden	105	S, N	100	10	Elvemusling i Otra, (truet art og «ansvarsart»).	
116/42	Hemningsvann	15	F, K – antakelig 1950	20	20	Berører ikke kjente naturverdier	
432/87	Hummerviga	300	S, N	50	10	Grenser opp til «lokalt viktig» ålegrassamfunn. Sjøorre (truet art og art av nasjonal forvaltningsinteresse) er næringssøkende og stasjonær i området.	JA
	Høllesanden		S, N	Intern flytting		Flere «lokalt viktige» ålegrassamfunn i nærheten. Makrellterne (truet art og art av nasjonal forvaltningsinteresse) er næringssøkende og stasjonær i området.	JA
417/14	Kvernhus ved speiderhytta	50	S, N	10	5	Grenser opp til et større funksjonsområde for arter. Dvergdykker (sterkt truet) er stasjonær og næringssøkende i området. Vipe (truet) er stasjonær i området.	
401/30	Kapelløya	200	S, N	20	10	To «lokalt viktige» ålegrassamfunn i Olavssundet.	JA
432/51	Kuholmen v/ Rivenes	60	S, N	20	10	«Lokalt viktige» ålegrassamfunn i nærheten.	JA
2/61	Krageviga	135	S, N	20	10	Gulspurv (art av nasjonal forvaltningsinteresse) er observert som næringssøkende i området.	
9/1	Paradisbukta v/Andøya	331	S, N	50	5	Berører ikke kjente naturverdier.	
12/12	Storenes, 2 små	200	S, N	30	5	Grenser opp til «viktig» og «lokalt viktig» ålegrassamfunn.	JA
12/602	Bråvann	40	F, K – etablert 1997	10	5	Berører ikke kjente naturverdier.	
151/1	3. stampe 2 plasser	200	F, K – antakelig 1970	30	5	Salamanderforekomst.	
152/757, 152/1221, 152/1362	Blomsbukta	110	S, N	20	5	Berører ikke kjente naturverdier.	
40/194	Vollevann	110	F, K – antakelig 1970	20	10	Berører ikke kjente naturverdier.	
40/194	Tretjønn	150	F, K – antakelig 1970	20	10	Berører ikke kjente naturverdier.	
30/25	Øvre Jegersbegvann	300	F, K – antakelig 1950	30	10	Berører ikke kjente naturverdier.	
37/891	Gillsvann, syd	400	F, N	30	10	Berører ikke kjente naturverdier.	
116/19 37/448	Gillsvann, nord	200	F, N	20	5	Berører ikke kjente naturverdier.	
97/405	Korsvik	200	S, N	20	5	Berører ikke kjente naturverdier.	
96/1	Trossastien	200	S, N	40	5	Halve området berører del av «lokalt viktig» ålegrassamfunn.	JA
90/28	Skudeviga i Randesund	100	S, N	20	10	Berører ikke kjente naturverdier.	
89/1	Stokken, nord	250	S, N	20	10	Berører ikke kjente naturverdier.	
88/29	Nåløyet - Kalvøya	240	S, N	10	10	Stillehavsøsters. Inngår i et større område hvor det er registrert sjøfugl: tjeld (art av nasjonal forvaltningsinteresse, nær truet) og fiskemåke (truet) er observert i området.	
28/252	Hestevann	320	F, K – etablert 1987	40	10	Berører ikke kjente naturverdier.	

Tabell 2: Oversikt over de aktuelle vannforekomstene, med tilhørende strender, og deres økologiske og kjemiske tilstand jf. databasen Vann-nett av 15.08.2024.

Vannforekomst	Strender	Økologisk tilstand	Kjemisk tilstand
3. stampe	3. stampe	Ikke definert	Ikke definert
Bråvann	Bråvann	Ikke definert	Ikke definert
Fiskåvannet	Fiskåvann	Moderat	Ikke definert
Gillsvann	Gillsvann nord Gillsvann syd	Moderat	Ikke definert
Hellesundfjorden	Kvernhus v/ speiderhytta	Svært god	Dårlig
Hemningsvann	Hemningsvann	God	Ikke definert
Hestevannet	Hestevann	Moderat	Ikke definert
Hundsøyfjorden	Hummerviga, Kuholmen v/ Rivenes	Moderat	Dårlig
Hundsøyfjorden-ytre	Kapelløya	God	God
Høllefjorden	Høllesanden	God	Ikke definert
Kristiansandsfjorden-indre havn	Storenes	Moderat	Dårlig
Kvarstein	Torvesanden	Ikke definert	God
Randøysund-indre	Stokken, nord, Nåløyet - Kalvøya	Moderat	Ikke definert
Tretjønn	Tretjønn	Ikke definert	Ikke definert
Vestergapet-indre	Karistranda, Møvigstranda	Moderat	Dårlig
Vollevatnet	Vollevann	Moderat	God
Østergapet-indre	Krageviga, Paradisbukta v/ Andøya, Blomsbukta, Korsvik	Moderat	Dårlig
Østergapet-ytre	Trossestien	Moderat	Dårlig
Øvre Jegersbergvann	Øvre Jegersbergvann	God	Ikke definert